

עין משפט ונר מצוה

לו א מיי פ"ג מהלכות מעשר הלכה יד סגמ עשין קלה:
ל ב ג מיי שם הלכה טו:
לח ד [מיי] פ"ה מהל' דעוה הלכה ב:]

➤

גליון הש"ס

גמ' שמבחיטין פמליא של מעלה. עיין משנות הריב"ש פ' כג:

➤

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ומי מחייבא וכו' לא גזיר הסי"ד ואח"כ מ"ה ודחתו: (ב) ד"ה היינו וכו' דאי משום וכו' להחיותו ממש:

➤

מוסף רש"י

ורחי ויקם על רגליו. אומה הנקבר גניא השקר הים, הוא הניבא חשב השני את עידו לאכול ולשמות בנות אל ונענט עידו על ידו וסמיתו הארץ, וכאמת לאמר ימים קצוריו אלל אלישע ולא חוכשר אלל התקום שיקבר אלל והסיחיו (סנהדרין יז, טז). כשפים. נטריקון חכם פמליא של מעלה. שגל מי שגמר לחיות ממיתין (סנהדרין יז, טז). נוקף. לשון חטטה ומכה (סוטה יח, טז).

➤

שיטה מקובצת

א) ומי מחייבא. גיב' ומי מחייב: ב) מסרהיבנא דבמילתא. גיב' גי"א מסרהיבנא במילתא דמצוה כי הדרנא כר':

➤

רבינו גרשום

נקרינוהו ולא אכל כלומר שביכורם מן הצורות ומן הפסולת ועדיין לא אכל (בחשינה). [נבטינהן] שכבדום בכבדה: לזרע לזרוע בשרה וכו' נטריקן וכו' דמדיא וכן הכי בבהמה והא איתמר עלה לא שנו כו'. והא תניא הלוקח וכו' כלומר בניהוטא: קא אזי וכו'. ר' נפק לאפיה דרבי פינחס שהלך לפדיון וכו' צהבו פניו של רבי כלומר שמח. אמר ליה כמדומה אתה כו' כלומר להם שמחת כל כך: כי כמו שער בנפשו כו' כלה שמחת רע עין א'דומה בענינו מי האוכל בלחמו (כלומר) כמו שיש לו שער בנפשו ושער לשון כמו שחורים שערוריתא וראכל כל מה שיש בשלחנו. ומי הא כלומר מכל בשרה מסרהיבנא דביר מצוה כלומר עכשיו אני ממנה לדבר מצוה ואינו יכול עכשו לסעוד אצלך: כודנייתא חיורייתא כלומר פירות לבנות: עקרנא להו לשון ואת סוסייהם תעקר. הוה קא מבתש ביה טובא כלומר מבקש ממנו יותר מדי עד שכונס. גבה טורא בנייניה. ויגע האיש בעצמותא אלישע כו' האיש שקוברין היה שרגע ולא רצה הב"ה שרגע בעצמות אלישע ושיקבר קרוב לו והחיותו קבה"ו שיעמוד ויסתלק מעל אלישע

ז:

הא אתמר ע"ה אמר רבי יוחנן בו'.
במסכת שקלים (פ"ה ה"א) ובמסכת דמאי בירושלמי^[1] ובצראשית רבה (פ' ס') לא משני מידי אלא השיב להם דמחמר^א אנפשה: **וַיֵּץ שֵׁשׁ לוֹ וַאינו רוצה.** ואפ"ה איקרו קדושים שמזמן את חבירו לאכול אללו מפני הזוּמַת **מסרהיבנא**. ממנהר אני כדמתרגמינן וימנהרו

לשפוך דם (משלי ה) ויסרהביון:

גדול־ים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם בו'. פירש בקונטרס דדריש ממה שהמיה בנגיעה בעלמא כדכתיב ויגע ויחי וקשה דא"כ מאי פריך ודילמא לקיומי ברכתא דאליהו מ"מ היה גדול כמה שערט להחיותו בחייו יותר מבמותו ונראה דנפקא ליה ממה שבחי' הצדיקים נוגעים בהם כמה רשעים ויושבים אללם ושם לא היה לו רשות להטענכ אללו: והא

הכל שוחטין פרק ראשון חולין

חצטניהו.
בנפה חצטניהו לנקותם ווינר"א בלע"ז. וליכא למימר לשון דישה דמעיקרא היו עומדים בקליפתן דלם כן אמאי לא אכלה מעיקרא הרי לא נחמיביו במעשר עד שיתמרחו בכרי דכתיב ראשית דגנך [דגרים ית] ומנן בהדיא (פאה פ"א מ"ו) מאכליל לבהמה לחיה ולעופות עד אשר ימרח דכל אכילת בהמה חשיב

אכילת עראי: **נקרינהו**. צידים מן האבנים והפסולת: **ומי מיחייבא**. מאכלל בהמה הנלקח מעם הארץ כלום גזרו עליו משום דמאי ואע"פ שאילו ודאי לא עישרו היה מחייב לעשר על ספק מיהא לא (א) גזר דמנן הלווקח מעם הארץ פירות מן השוק לזרע ולבהמה אע"פ שהזרע ומאכלל בהמה בכלל שאר תבואה הן ומייצין במעשרות לא גזרו עליהם משום דמאי דמסתמא ריז עמי הארץ מעשרין הן ולא החמירו כחמסים על הדמאי כל כן: **לעזרים**. לעצדן: **והסניא**. צניחותא. והנך שעורים לאדם לקחוס מתחלה: **שמע רבי**. דהוה קאמי ר' פינחס: **רזונך פעור אלל**. יהי רזונך לסעוד אללי: **לכבו פניו**. שמה מפני שלא היה ר' פינחס רגיל ליהנות משל אחרים כדלקמן: **אמר ליה**. רבי פינחס וכי צבור היית שמודר הנאה מישראל אני: **ישראל קדושים הם**. ורזאיון ליהנות מהם: **אלל יש רואה**. לההנות אחרים משלו ואין יכולת צדו וממנו איני רואה ליהנות שלא אכביד עליו: **ויש שיש**. יכולת צדו ואינו רואה לההנות אחרים ואע"פ שאומר צא וסעוד אין לצו חפץ ואינו נהנה ממנו משום דכתיב אל תלחם לחם רע עין: **אל תלחם**. אל תסעוד. לחם לשון סעודה כדכתיב (שמואל א כ) לא צא אל הלחם וכתיב (דניאל ה) בלשאצר מלכא עבד לחם רב: **כמו שער**. כאילו אתה פותח שער בצנטו. וי"א לשון מרידות כמו (ירמיה טט) כתאנים השוערים: **מסרהיבנא**. לשון בהלה ומהירות כלומר תריץ למהר ולילך לדבר מלואו ואין פנאי לסעוד: **כודנייתא**. פירות ושל רבי היי: **מלאך המום**. שמכה ושזב אין המכה חיה כדלקמן: **ולפני עור וגו'**. דכי היכי דאסיקין לך אסיקין לאחריני. והא ליכא למימר דמזנן להו לעוצדי כוכבים דמנן אין מוכרין להם בהמה גסה (ע"ז דף יד:): **מפקרנא להו**. אשלחם ביערות דעלמא להפקר: **מפשה היויקא**. דממוך שלא יהיו נשמרות ירבו מזיקהן: **עקרנא**. שלא יוכלו לנבעט וכל תשחית ליכא שיהו ראויות לדישה: **עקרנא**. מנשר פרסותיהן

ועדיין הן יכולין לילך: **מנפשא**. מפאזיר וחצרו בשצועות (דף ז:). ^(א) מצתש גרסינן בצ"ת ולא בצ"ף: **גבה טורא בנייניהו**. והצדיקין: **בחיייהו**. של צדיקים כך נותן הקדוש צדוק הוא לצו על תאומם שלא להעציר דעתם שגרס הדבר שנכנסם בפתח הפרדות שיפרוש ולא יעצור על דעתו הראשונה שאין דרכו לסעוד משל אחרים כדלקמן: **על אחם כמה וכמה**. שהרי במיתתן גדולים יותר מבחייהן כדלמנר רבי חמא: **קוברים איש**. רשע היה ולא יתן להיקבר אלל צדיקים: **ויגע האיש בעלמות אלישע ויחי**. ואילו בחייו כשרצה להחיות בן השוגמית הוצרך לשום פיו על פיו ועיניו על עיניו ולצקש רחמים: **ודלמא לקיומי ברכתא דאליהו**. דלא סגי שלא תתקיים דכתיב בצדיקים (איוב כב) ומגור אומר ויקם לך ולאו משום אלישע הוה: **פי שנים**. אליהו החיה בן הזרפית ואלישע בן השוגמית וצריך להחיות עוד אחר: **אי הכי**. דליקיומי ברכתא דאליהו: **היינו דפניא**. בתמיה. ^(א) ואי משום ברכתא דאליהו היה צריך להחיות ממש כמו שעשה אותו שהמיה אליהו אלא לאו ש"מ משום אלישע הוה ולא הוה צריך לאלישע אלא לסלקו מאכלו והחייהו עד שנסתלק משם: **אל נא סהי כמה**. בצרעת מרים כתיב: **למה נקרא שמם**. דכודנייתא ימים דכתיב (צראשית לו) אשר מנא את הימים: **לא שאלני**. רבי חנינא רופא היה ומהכא מייתי לה במסכת יומא בהוצ'א לו: **וחיס**. משמע שמת המוכה: **וחייס**. לשון נקבה ואמכה קאי שאין המכה מתרפאת: **אין עוד מלכדו**. משום רבי חנינא נקט לה: **אפילו כשפים**. אינן מלכדו כלומר שלא מדעתו שאם אין גזירה מלפניו אין מריעין לו לאדם: **מהדרא**. מחזרת וטורחת שלא יצין: **למשקל עפרא**. ולעשות לו כשפים להמיתו: **כשפים**. נטריקון מכחשים פמליא של מעלה שלא גזרו על אדם זה למות והוא מת על ידי כשפים: **נוקף**. נוגף איסופי"ר בלע"ז: **מכריזין**. גזרו עליו: **מרנא**. מכפר: **גודל ימין**. מפני שהוא נוגף בכת ומנטער הרבה: **וצניקוף שני**. קודם שנתרפא הראשון: **צלע**. ברכת המוציא שלא רצה לאכול כית משל אחרים: **ליצן**

מסורת הש"ס

א) דמאי פ"א מ"ה,
ב) סנהדרין מז, וע"ש,
ג) יומא מט, ד) סנהדרין סו:,
ה) [היינו ע"פ גי' הערוך] וערך כשה, וראה דק"ס שניות ל:,
ו) [פ"א ה"ג],

➤

תורה אור השלם

1. אל תלחם את לחם רע עין ואל תתאזיו למטעמיהו: משלי כג ו לא תקלל חרש ולפני עור לא תתן מכשל וְהָרָאת פְּאֻלְדֶּיךָ אֲנִי יְיָ: ויקרא יט יד
2. כי תצור אל עיר ימים רבים להלחם עליה להפשיה לא תשחית את עצה לגדח עליו ורדון פי מפניו האכל ואתו לא תכרות פי והאדם עץ השדה לבא מִמֶּנִּי בַמִּצּוֹר: דברים כ יט
3. ויהי הם קברים איש והזהר ראוי את הגדוד וישליכו את האיש בקבר אלישע וילך ויגע האיש בעצמותא אלישע ויחי ויקם על רגליו:

מלכים ב יג כא
4. ויהי כעברם ואקיהו אָמַר אֶל אֱלִישֶׁע שָׁלַ מֶה אֲעֲשֶׂה לָךְ בְּטָרִם אֶלְקָח מִעֲנָךְ וְאֹמַר אֱלִישֶׁע וְהָי אָנָּה כִּי שָׁנִים בְּרִדְיֹךְ אֵלַי:

מלכים ב ב ט
6. אָן אֶל תְּהִי כַּמַּת אִישׁר בִּצְאוֹתוֹ מִדְּרָגָם אִמּוֹ וְאֶבֶל חֲבִיר בְּשָׂרוֹ:

במדבר יב יב
7. אָתָּה הָרָאת לָדַעַת כִּי אָמַרְתָּ הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד מַלְבֵּדוֹ: דברים יד לה
8. מִי מַצְעִיד גִּבּוֹר בּוֹנוֹנָ וְדִרְבּוֹ הָפִיץ:

תהלים לו כג
9. מִי מַצְעִיד גִּבּוֹר וְאָדָם מִה יִבִּין דִּרְבּוֹ:

משלי כ כד

➤

לעזי רש"י

ווינר"א [וני"ר]. לכבוד. אישופי"ר [אצופי"ר]. להכות, לדפוק.

➤

רבינו גרשום (המשך)

ועמד מקברו ולאחר שעמד מקברו ונסתלק משם מיד נפל ומת דכתיב ולביתו לא הלך ואי כדקא אמרת בשמום ברכתא דאליהו היה הולך לביתו והיה כשאר בני אדם אלא ודאי לא חי אלא כדי שיסתלק מעל אלישע: אי הכי היינו דכתי' על רגליו עמד ולביתו לא הלך אלא במאי בו התקיים ברכתא דאליהו. שריפא לא מיחסי: דחיוורן ריש כריעיו קא אמרינן. כלומר דהוי עצמה שחורה וריש כריעיהו חיוורן. (אין עוד שמכחיטין) אין אדם נוקף אצבעו מלמטה. לשון ניקוף כשכבה אדם וגילו באבן ורוצא ממנו דם זהו ניקוף: בגדולי ימין ובניקוף שני כלומר דברגל של ימין שסע אדם ביותר מן שמאל וכשמכה אדם בגילו באבן דברגלו ובנקפם ביותר ובניקוף שני בפעם אחת כבר ניקף ריש לו מכה וניקף בו בפעם

^[1] נראה דל"ל דומה בענינו כי האוכל בלחמו כמו שיש לו שער בנפשו ושער לשון מורדים כמו כתאנים השוערים כלומר שחושב שזאלכ וכו'.